

ÜRESSÉG MINT INSPIRÁCIÓ. A SZEGEDI DÓM ÁTALAKULÁSA

A szegedi dóm építésének története művészettörténeti szempontból átmeneti korba esett. Az I. világháború előtt elkészült az altemplom és a szerkezet a főhajó zárópárkányáig. Az építés újraindításakor a modernizmus alapelvei, szerkezeti megoldásai közismertek voltak Magyarországon is. A külsőn és a belső díszítésen azonban nem lehetett változtatni, már csak azért sem, mert Foerk Ernő művészeti habitusa is a ruszini díszes iparművészeti ábrázolásban gyökerezett. Azonban megjelentek olyan elemek, melyek egyértelműen a XX. század gyermekei voltak, gondoljunk csak a két torony tartószerkezeti rendszerére, vagy a Dömötör torony rerrichi rekonstrukciójára.

Hogyan tudjuk folytatni a megkezdett és a valójában már lezárult történetet? Van-e helye a történeti építészetben az értelmezésnek, a ma hangjának, vagy elégedjünk meg a múlt imitációjával? Csupán néhány kézzelfogható példát ragadok ki, melyek plasztikusan érzékeltetik hozzáállásunk jellegét és alkalmazott alapelveinket. A díszítés és a dekoráció kettőssége mára ismét aktuális építészeti témává vált. Ezt a témát kezeljük az áthelyezett baldachin alatti új főoltár megalkotásakor. A díszítés mindenhol megjelenik, erőteljes fogódzót keres a régióban, a helyben, a korban. Az előlépcső melletti taposórács kazánlemezből lézerrel kivágott mintája stilizáltan a rerrichi térburkolat átirata, az oltárra egy dél-alföldi hímzsminta egyszerűsített változata kerül, az oltárterítő mindent beborító, kőbevésett átirataként.

Az altemplom struktúrája nagyon feszes, a boltozott terek ismétlődése katonás térszekvenciát eredményez. Az előtte lévő fogadótérben ugyanezt az alapvetést alkalmazzuk - mai eszközökkel. A sorolt pengepillérek az altemplom ritmusát hozzák vissza, a boltozott mezők helyett ellenben a fénynek helyet biztosító bordarendszer látványa uralkodik.

Az építés során előkerült a Szent Demeter templom XV. századi apszisrészlete. Ez a tény egycsapásra más megvilágításba helyezte a fogadótér jellegét: a romok bemutathatóságával kapcsolatot tudunk teremteni a Dömötör torony és a Dóm között. Az apszis materiális valósága, a feltételezett falak burkolati jelölése, a roncsolt téglafelületű Dömötör toronyhoz való stilizált, bronzfelülettel való csatlakozás a fogadótér ékét képezik, és bővérrrel értelmezik a múlt építészeti remekait a mai építészeti nyelvet segítségül hívván.

A Foerk Ernő által oly fontosnak tartott Gesamtkunstwerk logikáját követve teszünk kiegészítéseket úgy, hogy a régi történet folytatódik – helyenként szinte észrevétlenül, helyenként pedig mai építészeti hangon megszólalva.

GUNTHER ZSOLT DLA
Ybl-díjas építész tervező
(+h Építésziroda, Budapest)